

BBY157 Enformasyon Okuryazarlığı

Doç. Dr. Nevzat Özel

Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

noz@ankara.edu.tr

5.Hafta

Bilgi Gereksinimlerini Tanımlama

Araştırma Planı Oluşturma

- Araştırmaya başlamadan önce bu planın ve zaman çizelgesinin oluşturulması önemlidir.
- Etkili bir araştırma yapmak için temel aşamalar:
  - Bilgi gereksinimlerini tanımlama (nelerin gerekli olduğunu açığa çıkarma)
  - Bir konu belirleme (Konunun genişletilmesi, daraltılması, eş anlamlı sözcükler, anahtar sözcükler)
  - Gereksinim duyulan bilgi kaynağı türlerini belirleme (bilgi kaynakları arasındaki farkı anlama)

Araştırma Planı Oluşturma

- İlgili kaynakları arama (Bilgi erişim araçları, arama motorları, çevrimiçi kütüphane katalogları)
- İlgili bilgi kaynaklarına erişme (Bilgi kaynaklarının yerinin belirlenmesi ve keşfedilmesi)
- Bilgi kaynaklarını değerlendirme (Eleştirel boyutta)
- Kullanılan kaynakları atıf gösterme (Etik, bilgi hırsızlığı, telif hakları)

Bilgi Gereksinimlerini Tanımlama

- Bir araştırmanın en önemli kısmı
- Bilgi Gereksiniminiz Nedir?
  - Neden bilgiye gereksinim duyuyorum? (Bir araştırma için mi? Kısa bir konuşma için mi? Kişisel olarak ilginizi çektiği için mi?)
  - Bilgiyi kime sunuyorum? (Profesöre, sınıf arkadaşıma, akrabalarım?)
  - Ne çeşit bilgi, gereksinimimi karşılar? (Gerçek, analitik, nesnel, öznel, güncel, tarihi?)
  - Ne tür bilgi kaynağı kullanmalıyım? (Ansiklopedi, kitap, dergi makalesi)
  - Ne kadar bilgiye gereksinim duyuyorum? (Çalışmanızın uzunluğu ne kadardır? Tarih olarak çalışmamı ne kadar geçmişe dayandırmalıyım? Sadece güncel bilgi yeterli mi?)
  - Ne biliyorum?

Bilgi Gereksinimlerini Tanımlama

- Araştırmaya odaklanmak için bu sorulara cevap verebilmek önemlidir.
- Araştırma planı oluşturmak, araştırmaya şekil vermek açısından gereklidir.

Bir Konu Belirleme

- Zaman alıcıdır.
- En başta doğru konunun belirlenmesi, araştırmayı kolaylaştırma ve zaman açılarından önemlidir.
- Sizin için ilgi çekici bir konuyu bulmaya çalışın!
- Hedef kitlenizi düşünün!
  - Ne düşünecekler? Dinlerken uyuyacaklar mı?
- Bilinen konuları seçmekten kaçının!
  - Sigara içme? Farklı boyut? Sigara içme – Toplumsal ilişkiler
- Belirlediğiniz konuyu soru şeklinde ifade edin!
  - Aşırı alkol tüketimi ve depresyon arasındaki ilişki nedir?
- Science? Social Science? Art&Humanities?
  - Dil? Tarih? Psikoloji? Veteriner Bilimi? Kimya?

Yönetilebilir Konu Seçimi

Google

global warming

Arama

Yaklaşık 204.000.000 sonuç bulundu (0,27 saniye)

Web

Görseller

Haritalar

Videolar

Haberler

Alışveriş

[Global warming - Wikipedia, the free encyclopedia](#)
en.wikipedia.org/.../Global_warmin... - Bu sayfanın çevirisini yap
Global warming is the rise in the average temperature of Earth's atmosphere and oceans since the late 19th century and its projected continuation. Since the ...
Effects of global warming - Global warming controversy - Climate sensitivity

[Global Warming- Science - The New York Times](#)
topics.nytimes.com/.../globalwarmin... - Bu sayfanın çevirisini yap
The average surface temperature of earth has increased more than 1 degree Fahrenheit since 1900 and the rate of **warming** has been nearly three times the ...

Searching: Academic Search Complete, Show all | Choose Databases

global warming in Select a Field (optional) Search Clear ?

AND in Select a Field (optional)

AND in Select a Field (optional) Add Row

Basic Search | Advanced Search | Visual Search | Search History

Page: 1 2 3 4 5 >

Relevance Sort | Page Options | Alert / Save / Share

25868 Results for...

Refine your results

Full Text

References Available

Scholarly (Peer Reviewed) Journals

1. [The Great Climate Experiment.](#)
By: Caldeira, Ken. Scientific American. Sep2012, Vol. 307 Issue 3, p78-83. 6p. 2 Color Photographs, 1 Graph.
Subjects: **GLOBAL warming** -- Research; **GLOBAL** temperature changes; **EFFECT of global warming** on water supply; **CARBON dioxide** -- Environmental aspects; **RESEARCH**; **PRECIPITATION (Meteorology)**; **ECOLOGY** -- Research; **CLIMATIC changes**
Database: Academic Search Complete

Yönetilebilir Konu Seçimi

- Çok geniş bir konu seçilmemelidir.
- Yeterli bilimsel bilgi kaynağı olmalıdır.
- Örn: Hayvanlarda Verem Hastalığı
- Yöntemler
  - Konuyu Daraltmak- Örn: Kanatlı Hayvanlarda Verem Hastalığı
  - Konuyu Genişletmek- Örn: Hayvan Hastalıkları
  - Anlamdaş Kelimeler Kullanma- Örn: Hayvanlarda Verem yerine Hayvanlarda Tüberküloz Hastalığı
- Konuyla ilgili jargon veya terminolojiye hakim olmak için ansiklopedi, sözlük gibi kaynaklardan yararlanma

Yönetilebilir Konu Seçimi

- Ekonomik Gelişmeler
- Kim? (Kadınlar, Erkekler, Gençler, İşsizler?)
- Ne? (İstihdam)
- Ne zaman? (2000-2012 arası)
- Nerede? (Türkiye)
- Neden? (Sosyal etkiler? Ahlaki etkiler?)
- Araştırma Sorusu:
  - Türkiye’de 2000-2017 yılları arasındaki ekonomik gelişmeler doğrultusunda işsizlerin istihdam edilememesinin yarattığı sosyal etkiler nelerdir?

Anahtar Kelimeleri Belirleme

- Araştırma sorusu/soruları içerisinde temel arama sözcüklerini belirlemek önemlidir.
- 2010-2015 yılları arasında Avrupa Birliği ve Türkiye arasında gerçekleştirilen siyasi ve ekonomik anlaşmalar nelerdir?
- Anahtar Kelimeler:
  - Avrupa Birliği
  - Türkiye
  - Siyasi anlaşmalar
  - Ekonomik anlaşmalar
  - 2010-2015